

*О.В. Нечипорук, старший викладач
Харківський національний економічний
університет ім. С.Кузнеця*

ОСНОВНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Оцінювання вартості промислових підприємств є одним із важливих завдань корпоративного управління. Таке оцінювання дає змогу визначити конкурентоспроможність і успішність промислового підприємства на ринку та є індикатором розвитку підприємства.

Метою оцінки ринкової вартості промислового підприємства є оцінка ринкової вартості підприємства в цілому, аналіз доцільності існування і перспектив його розвитку в ринковому економічному просторі. Питанням оцінки ринкової вартості підприємства присвячено безліч праць науковців.

У сучасній економічній літературі досить детально досліджуються та аналізуються методичні підходи до використання методів оцінювання вартості підприємства.

Актуальність даного питання привертає увагу багатьох економістів. Дослідження методичних підходів до оцінювання вартості підприємств відображено у наукових працях таких авторів, як: Т. У. Хармс, Т. Коупленд, Т. Коллер, М.К. Скотт, О.Ф. Балацький, Б.Є. Бачевський, В.Г. Бикова, Л.С. Головкова, П.Л. Віленський, В.Н. Лівшиц, В.М. Рутгайзер, Ю.В. Козир, В.А. Щербаков, Н.Г. Синявський, А.Г. Грязнова, М.А. Федотова.

Методологія оцінки вартості підприємств поєднує три загальновизнаних підходи, кожен із яких характеризується певними особливостями:

– дохідний підхід (метод оцінювання на базі прибутковості);

– порівняльний (ринковий) підхід;

– витратний (якщо мова йде про оцінку окремих активів)[4].

Витратний підхід до оцінки вартості підприємства реалізується у балансовому методі. Даний підхід виходить з вартості майна підприємства на момент оцінювання. Цей метод полягає в оцінюванні окремих груп активів підприємства.

Оцінювання активів передбачає визначення тієї вартості, за якою аналогічні засоби виробництва на ринку можна купити або продати. Реальна вартість підприємства визначається як різниця між сумою його активів і величиною боргових зобов'язань. За базу оцінки, як правило, беруть баланс підприємства на певну дату.

Цей метод використовується як поверхневий діагностичний інструмент оцінки за умови відсутності достовірної інформації щодо специфіки і характеру діяльності підприємства.

Дохідний підхід (метод оцінювання на базі прибутковості підприємства) ґрунтується на дисконтованих грошових потоках, які мають надійти на підприємство в майбутні періоди, і тому цей метод виходить із цілої низки даних про майбутній розвиток підприємства, зміни цін, відомостей про необхідні інвестиції та особливості впливу навколишнього середовища на ефективність господарювання.

Застосування методу дисконтованих грошових потоків передбачає складання плану доходів і витрат підприємства на кілька років уперед. Різномасштабні витрати і результати мають бути приведені до періоду оцінювання через норматив приведення різномасштабних витрат (норму дисконту). Вибір правильного коефіцієнта дисконтування, на базі якого капіталізуються майбутні доходи та витрати, становить певні труднощі.

При аналізі дисконтованих майбутніх грошових потоків ризик можна визначити як оцінений ступінь невизначеності щодо одержання фінансових результатів функціонування підприємств [1, 2].

При використанні порівняльного (ринкового) підходу реалізується спроба оцінити фактори, які впливають на прибутковість об'єкта шляхом порівняння вартості подібного об'єкта. Порівнюються об'єкти, що близькі за своїм виробничим профілем, місцезнаходженням, ступенем корисності, доступністю їх придбання та за демографічною ситуацією. Цей метод передбачає, що виходити треба з подібного співвідношення попиту і пропозиції та близьких «зовнішніх» умов. Такий підхід може бути реалізований лише стосовно невеликої кількості об'єктів.

Використання ринкового методу вимагає вивчення даних про останній продаж схожої або «порівняної» власності. Оскільки двох однакових об'єктів не існує, дані про об'єкт, що оцінюється, мають бути скориговані згідно з особливостями предмета оцінювання. Поправки можливі з урахуванням таких факторів, як час угоди, складність об'єкта, його стан, а також тенденції зростання ринкової вартості об'єкта. У разі використання цього методу принципово важливо, щоб оцінювач мав можливість розглянути кілька об'єктів, які порівнюються[1].

Отже, провівши дослідження та аналіз сучасних методичних підходів щодо оцінки промислових підприємств, можна стверджувати, що застосування цих методик має як позитивний, так і негативний характер. Це зумовлено незнанням вітчизняними підприємцями багатьох технологій аналізу і неготовністю вводити певні новинки у свою діяльність.

Також слід уважно придивлятися до досвіду провідних зарубіжних підприємств, і, беручи його до уваги та комбінуючи частини різних методів, створювати власні, необхідні для ефективної роботи у сучасних умовах підходи щодо оцінки їх діяльності.

Список використаних джерел:

1. Безбородова Т.В. Сучасні підходи до оцінювання ринкової вартості промислового підприємства / Т. В. Безбородова // Економіка. Управління. Інновації. - 2011. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_1_7
2. Патрікі Н.П. Методичні підходи до оцінювання вартості бізнесу / Н.П. Патрікі // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2766/1/29.pdf>
3. Пташенко Л.О. Управління корпоративними фінансами: Навч. посібник / Л.О. Пташенко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 296 с.
4. Ислямова Э. Р. Методы определения стоимости компании / Э. Р. Ислямова // Научный вестник НГУ. – 2011. – № 1. – С. 112 – 120.